

El Centre de Documentació i Estudis del Futbol Club Barcelona: una unitat d'informació especialitzada dins d'una entitat esportiva centenària

Juan Antonio Ponce Lozano i Marcel Russiñol Amat. Centre de Documentació i Estudis del Futbol Club Barcelona

El Futbol Club Barcelona és una entitat esportiva privada sense ànim de lucre amb 120 anys d'història. És propietat dels seus 141.846 socis i sòcies i es regeix per uns criteris profundament democràtics que es plasmen en els seus estatuts i formen part dels valors de la institució. Tot i que és conegut sobretot pel seu primer equip de futbol, és un club poliesportiu amb més de 2.100 esportistes —dones i homes, nenes i nens— que competeixen en catorze disciplines diferents, tant professionals com amateurs. El Barça és una institució amb una vocació social que s'expressa de moltes maneres, en bona part a través de la Fundació del Club. També té una gran projecció pública més enllà dels seus socis, amb instàncies que agrupen els seus seguidors —la Confederació Mundial de Penyes— i un intens seguiment per part dels mitjans de comunicació. És una entitat culturalment compromesa amb Catalunya, però amb vocació global, com ho demostren els 303 milions de fans que la segueixen arreu del món. Un club amb projecció de futur i voluntat d'innovació, però que no perd de vista la seva història ni les seves tradicions.

Davant la necessitat de preservar i difondre aquest llegat centenari, el 1994 es crea el Centre de Documentació Barcelonista, per iniciativa del llavors directiu i delegat de Cultura, l'historiador Jaume Sobrequés i Callicó. Aquesta nova unitat estava orgànicament vinculada al museu del club i es va fer càrrec de la documentació inactiva de l'arxiu administratiu de l'entitat, que havia patit destruccions parcials al llarg del temps. Fins aquell moment, la documentació estava emmagatzemada dins l'estadi sense cap tractament arxivístic.

El projecte de crear un centre de documentació per part d'un club esportiu que estigués obert a la consulta d'investigadors i estudiosos va ser una iniciativa pionera a l'Estat espanyol. Amb la creació d'aquest centre es pretenia que el patrimoni documental tingués un espai propi on romandre i ser consultat, amb la finalitat que esdevingués un servei de referència que assumís les necessitats d'informació, documentació i assessorament històric dins l'entitat.

A partir de l'any 2006, seguint la dinàmica de professionalització general del club, el centre de documentació enceta una nova etapa, aquest cop adscrit a l'Àrea de Comunicació i canviant el nom per Centre de Documentació i Estudis del Futbol Club Barcelona (CDiE). Aquest canvi no serà merament nominal, sinó que anirà acompanyat de la voluntat de ser un motor per a la recerca i la divulgació de la història del Barça i una font de continguts per a les demandes dels mitjans de comunicació del club, en fase de gran expansió. El CDiE vol ser una unitat d'informació i recursos moderna, i amb aquest objectiu cerca l'assessorament científic de la Facultat de Biblioteconomia i Documentació (l'actual Facultat d'Informació i Mitjans Audiovisuals) de la Universitat de Barcelona, amb la qual se signa un conveni de col·laboració que va estar vigent fins al 2014. A més, es pretén potenciar la col·lecció per mitjà de la implementació d'una estratègia de captació de nous fons documentals rellevants, com ara el fons fotogràfic Horacio Seguí o el fons personal del president Agustí Montal i Costa.

En aquesta etapa s'inicia un procés d'integració del CDiE amb les diferents unitats del club amb l'objectiu de portar a terme un estudi i una avaluació de les tipologies documentals que genera l'entitat per tal de dissenyar un quadre de classificació. A la vegada, es dona molta importància al procés de documentació dels fons i a la seva descripció sistemàtica. Fruit d'aquesta tasca, neixen els primers catàlegs d'arxiu i de biblioteca.

El pes cada cop més important de les TIC i les necessitats productives i comunicatives derivades del seu ús faran necessària l'evolució del CDiE i la seva transformació digital. A partir del 2014, es desenvolupa una estratègia de creixement focalitzada en dos nous aspectes.

El primer és la necessitat del club de procurar un tractament documental adient per als seus fons audiovisuals, tant els històrics com els contemporanis, per tal d'assolir-ne una distribució i una explotació comercial òptimes. Neix, així, un nou model de gestió documental que pivota sobre un programari de MAM (*multimedia asset management*). Conjuntament amb Barça Studios (l'ens que centralitza la creació, producció i comercialització de tota l'oferta audiovisual del Futbol Club Barcelona, i que inclou en la seva gestió Barça TV, el canal de televisió del club), el CDiE administra aquest programari que permet el tractament documental en origen de les imatges i la seva distribució, en un procés que implica diferents unitats productives del club.

El segon aspecte està vinculat a la implementació de tot un seguit de noves polítiques de gestió i de reglamentació orientades a fer un salt endavant en termes de qualitat del servei. L'estreta col·laboració del departament jurídic de l'entitat va ser imprescindible perquè aquests instruments estiguessin alineats amb el *compliance* corporatiu.

Paral·lelament, els treballs de construcció del futur Espai Barça van motivar el trasllat del CDiE a una nova seu l'abril del 2019. D'estar situat al segon pis del museu, dins l'estadi del Camp Nou, passa a estar ubicat a la travessera de les Corts, al perímetre del campus del Futbol Club Barcelona. Amb aquest canvi, s'aprofita per optimitzar els espais físics del Centre segregant, d'una banda, l'espai de consulta i l'oficina i, de l'altra, l'espai dedicat a la instal·lació dels fons documentals. D'aquesta manera, la documentació es conserva en les condicions físiques, ambientals i de seguretat adients. Un altre efecte positiu del trasllat és poder gaudir d'una situació privilegiada a peu de carrer, amb la qual cosa es guanya visibilitat des de l'exterior i es fa palesa la voluntat d'obertura al conjunt de la ciutadania.

En definitiva, el Centre és una unitat de gestió documental singular. La seva història és conseqüència de la voluntat d'adaptació permanent a les necessitats del club, sense perdre de vista les seves funcions inherents. Es tracta d'un repte per equilibrar la flexibilitat pròpia d'una entitat privada amb la voluntat d'estandarditzar i protocol·litzar processos.

El Centre de Documentació i Estudis del Futbol Club Barcelona ha evolucionat des d'un subjecte passiu receptor i custodi de la documentació inactiva als seus inicis fins al que és avui: un agent proactiu dins l'organització, implicat en la tasca productiva i en la creació de continguts i obert a la recerca i la divulgació històriques. Una unitat híbrida que dona suport transversalment a totes les unitats del club i a les seves entitats vinculades, així com a tothom que vulgui investigar i conèixer la història del Futbol Club Barcelona.